

Dosarul nr. 1ra-886/2017

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

12 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte:

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Elena Covalenco

Ion Guzun

Iurie Diaconu

a judecat în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul, șef-interimar al Procuraturii de Circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 19 februarie 2017, pe cauza penală în privința lui

Chiose Serghei Ivan, a.n. xxxx,
originar și domiciliat în or. xxxx, str. xxxx,

Termenul de examinare a cauzei:

- instanța de fond: 14.12.2014 - 09.03.2016;

- instanța de apel: 31.03.2016 - 19.01.2017;

- instanța de recurs: 25.04.2017 - 12.09.2017,

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Taraclia din 09 martie 2016, Chiose Serghei a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.361 alin.(2) lit. d) Cod penal la 3 (trei) ani închisoare, iar în conformitate cu prevederile art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate pe un termen de probă de 2 ani.

Acțiunea civilă a fost admisă și dispusă încasarea din contul inculpatului în beneficiul primăriei or. Taraclia a prejudiciului material de 69573 (șaizeci și nouă mii cinci sute șaptezeci și tei) lei.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că, în perioada lunilor aprilie-iunie 2010, data exactă nu a fost stabilită, Chiose Serghei activând în calitate de președinte al CAP „Rodina-Nova”, acționând intenționat, urmărind interese proprii și acționând în interesele rudei sale xxxx, a falsificat extrasul din procesul-verbal al ședinței Consiliului CAP „Rodina-Nova” nr.3 din 29.04.2010 și dispoziția nr.22 din 23.06.2010. În conținutul extrasului din procesul-verbal nr.3 din 29.04.2010 a introdus intenționat informația falsă precum că la ședință membrii Consiliului CAP „Rodina-Nova” au votat unanim pentru repartizarea lui xxxx a bunului imobil „Baie”, ulterior bunului respectiv i-a fost atribuit număr cadastral 8701419386.03, la fel a introdus în conținutul dispoziției nr.22 din 23.06.2010

informații neveridice cu privire la atribuirea lui xxxx a cotei patrimoniale sub formă de clădire „Baie”, amplasată pe teritoriul taberei de odihnă „Ceaica” din or. Taraclia și a semnat actele oficiale menționate.

Ulterior, Chiose Serghei a prezentat procesul-verbal nr.3 din 29.04.2010 al ședinței Consiliului CAP „Rodina-Nova” și dispoziția nr.22 din 23.06.2010 la secretarul Primăriei orașului Taraclia, Cotova S. G., care, în temeiul documentelor falsificate prezentate Chiose Serghei, a eliberat pe numele lui xxxx certificatul de proprietate privată nr.23 din 02.07.2010, cu cota-parte 100%, asupra bunului imobil „Baie”, amplasat pe teritoriul taberei „Ceaica”, cu nr. cadastral 8701419386.03, estimată cu valoarea 75.315 lei.

În continuarea acțiunilor sale infracționale, la 03.02.2014, Chiose Serghei a prezentat certificatul de proprietate privată menționat la OCT Taraclia, în baza căruia a fost înregistrat pe numele lui xxxx dreptul de proprietate privată asupra bunului imobil „Baie” cu nr. cadastral 8701419386.03.

Astfel, prin trecerea ilegală a bunului imobil al Primăriei or. Taraclia în proprietatea lui xxxx, acțiunile lui Chiose Serghei au cauzat administrației publice locale a or. Taraclia, prejudiciul material în proporții mari, conform evaluării cadastrale în mărime de 69 573 lei.

3. Inculpatul a depus apel, solicitând casarea sentinței și emiterea unei noi hotărâri de achitare, cu respingerea acțiunii civile, pe motiv că:

- în instanța de fond s-a constatat că certificatul de proprietate asupra bunului se eliberează doar în baza procesului-verbal al comisiei de privatizare a bunurilor întreprinderii agricole, iar potrivit certificatului de proprietate privată nr.23 din 02.07.2010, eliberat de Primăria or. Taraclia, rezultă că secretarul a eliberat lui xxxx certificatul de proprietate privată în baza procesului-verbal al comisiei de privatizare a bunurilor întreprinderii agricole. Extrasul din procesul-verbal nr.3 din 29.04.2010 al ședinței Consiliului CAP „Rodina-Nova” și dispoziția nr.22 din 23.06.2010 nu au forță juridică, așa cum nu constituie temei pentru acordarea dreptului de proprietate asupra bunului. Mai mult ca atât, copiile acestor acte nu au fost autentificate corespunzător, iar originalele lipsesc, prin urmare acestea nu poartă un caracter juridic și nu pot fi admise ca probe în cauză dată, iar Primăria or. Taraclia nu poate avea calitatea de parte vătămată, din considerentul că bunul imobil „Baia” nu aparține cu drept de proprietate Primăriei și prin urmare nu i-a fost cauzat careva prejudiciu material;

- în cadrul urmăririi penale au fost admise încălcări ale normelor procesuale și anume, din 14.08.2014 până la 05.12.2014 având calitatea de bănuit, organul de urmărire penală nu a înaintat învinuirea, iar conform prevederilor art.63 alin.(2) p.3 Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit persoana în privința căreia a fost dată ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de trei luni. La finisarea urmăririi penale,

apelantul și avocatul nu au fost familiarizați cu materialele dosarului penal, astfel i-au fost încălcate drepturile prevăzute la art.66 Cod de procedură penală. Organul de urmărire penală, neglijând termenul de 15 zile, privind intrarea în vigoare a ordonanței de atragere în calitate de învinuit din 05.12.2014, fără a înmâna rechizitoriul și lipsindu-l de posibilitatea de a face cunoștință cu materialele cauzei, a transmis cauza penală în instanța de judecată și prin urmare, circumstanțele respective au fost indicate în contestația adresată procurorului ierarhic superior (vol. II f.d.9-11);

- în momentul înaintării învinuirii la 05.12.2014, în calitate de apărător a participat avocatul din oficiu Caraseni G., care potrivit hotărârii Consiliului Uniunii Avocaților nr.06 din 26.09.2014, a încetat activitatea sa de avocat din 01.09.2014 (vol.II f.d.34) și prin urmare, a fost privat de dreptul de a fi asistat de un apărător calificat, contrar prevederilor art.66 Cod de procedură penală și art.6 alin.(3) lit.c) Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

- potrivit art.60 Cod penal, Judecătoria Taraclia urma să înceteze procesul penal în legătură cu prescripția tragerii la răspundere penală dacă a expirat termenul de 5 ani de la săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave, iar argumentul respectiv nu a fost expus la dezbaterile judiciare, deoarece el nu a recunoscut vinovăția.

3.1. Avocatul Avtutov Alexandru în numele inculpatului a depus cerere de apel, prin care a solicitat casarea sentinței, cu emiterea unei noi hotărâri de achitare și de respingere a acțiunii civile, ca fiind neîntemeiată.

În susținerea cererii sale a indicat că:

- instanța de fond nu a ținut cont de erorile admise de organul de urmărire penală și procuror și anume, învinuirea lui Chiose Serghei a fost înaintată cu încălcarea normelor procesuale și drepturilor constituționale, și anume cu încălcarea termenului de 3 luni de menținerea persoanei în calitate de bănuیت, practic ulterior încetării calității de bănuیت. La expirarea termenului, procurorul nu a respectat normele procesuale, adică nu a fost scos de sub urmărirea penală și nici nu a prelungit termenul de menținere în calitate de bănuیت cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi mai mult de 6 luni, potrivit art.63 alin.(2) pct.3) Cod de procedură penală, precum și nu l-a informat cu privire la prelungirea termenului de menținere în calitate de bănuیت. Prin urmare, învinuirea înaintată cu încălcarea normelor procesuale este ilegală;

- la adoptarea sentinței de condamnare instanța de fond, ignorând prevederile art.8 alin.(3) și art.93 Cod de procedură penală, nu a ținut cont de declarațiile martorilor referitor la faptul că bunul imobil „Baie” nu aparține Primăriei or.Taraclia, dar se află la balanța CAP „Rodina-Nova”, fapt confirmat prin actele anexate la materialele cauzei. La fel, contrar prevederilor art.94 alin.(1) pct.2),6),8),10) Cod de procedură penală, au fost admise în calitate de probe copiile documentelor în lipsa

documentelor originale, fapt ce constituie încălcarea esențială a dispozițiilor legii și anume art.94 alin.(2) și art.95 Cod de procedură penală;

- nu poate fi reținut argumentul instanței că, dreptul inculpatului la apărare nu a fost încălcat, din considerentul că acesta a manifestat dorința de a se apăra de sine stătător, or, art.71 alin.(2) Cod de procedură penală stipulează procedura de renunțare la apărător, iar conform art.71 alin.(3) Cod de procedură penală, admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător se decide de către procuror sau de instanță prin hotărâre motivată, fapt ce nu se regăsește în materialele cauzei. Chiose Serghei a beneficiat de apărător pe parcursul examinării cauzei, circumstanță ce atestă dorința acestuia de a fi asistat de un apărător;

- instanța de fond a omis să se expună asupra modificărilor din ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț și declarațiilor martorului, doar menționând că acestea nu au relevanță asupra legalității acțiunilor procesuale. Necătând la faptul că partea apărării a prezentat probe în instanța de judecată, acestea nu au fost apreciate la emiterea hotărârii. La fel, instanța de fond a ignorat prevederile art.21 din Constituția RM, Hotărârile Curții Constituționale nr.26 din 23.11.2010 și nr.12 din 14.05.2015,

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 19 ianuarie 2017 au fost admise apelurile declarate, casată total sentința instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Chiose Serghei, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit. d) Cod penal, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

Acțiunea civilă a fost lăsată fără examinare.

4.1. Colegiul judiciar a constatat, că la pronunțarea sentinței instanța de fond nu a stabilit în deplină măsură circumstanțele de fapt și de drept, fiind omise circumstanțele care înlătură răspunderea penală a inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.d) Cod penal, deoarece prima instanță a omis să constate faptul că termenul de menținere a lui Chiose Serghei în calitate de bănuț a depășit limita de 3 luni, considerând că prin ordonanța de pornire a urmăririi penale persoana nu ar putea fi recunoscută ca bănuț.

Totodată, instanța de apel a reținut că, prin ordonanța din 28.07.2014 s-a dispus *pornirea urmăririi penale pe faptul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșită de către Chiose Serghei, conform elementelor infracțiunii prevăzute la art.361 alin.(2) lit. d) Cod penal*, ceea ce denotă faptul că, organul de urmărire penală chiar din momentul inițial al pornirii urmăririi penale i-a atribuit inculpatului statutul procesual de bănuț, iar această concluzie rezultă și din partea constatatoare a acestei ordonanțe, în care se indică fapta săvârșită și calificarea penală a acesteia.

Colegiul judiciar a considerat, că ordonanța de recunoaștere în calitate de

bănuie în sensul art.63 alin.(1) pct.3) Cod de procedură penală este considerată acea ordonanță, în care organul de urmărire penală pentru prima dată de la momentul pornirii urmăririi penale expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de o persoană concretă (în cazul din speță Chiose Serghei), însoțită de calificarea juridico-penală a acestei fapte și dincolo de orice dubiu indică că, persoana concretă este urmărită penal pentru această faptă, astfel că organul de urmărire penală a oficializat suspiciunile de săvârșire a unei/unor infracțiuni față de o persoană concretă și rezultă cert că în continuare acțiunile de urmărire penală sunt îndreptate spre acumularea probelor de vinovăție anume a persoanei concretizate în ordonanță și nu a oricărei alte persoane. Conținutul ordonanței ofițerului de urmărire penală din 28.07.2014 (dispozitivul și motivarea acesteia), este expus într-o manieră care exclude apariția suspiciunilor față de persoane altele decât Chiose Serghei.

Descrierea faptei penale ca fiind săvârșită de inculpat, cu atribuirea calificării juridice, indicată în partea de constatare și expresia „*pornirea urmăririi penale pe faptul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșit de către Chiose Serghei, conform elementelor infracțiunii prevăzute la art.361 alin.(2) lit.d) Cod penal*” din partea dispozitivă, nici nu pot fi concepute altfel decât că a fost declanșată urmărirea penală împotriva acestuia. Or, în viziunea Colegiului judiciar, anume o astfel de abordare corespunde principiului procesului echitabil în sensul previzibilității normelor de drept inserate la art.63 Cod de procedură penală.

Astfel, termenul de atribuire a statutului de bănuie urmează a fi calculat de la 28.07.2014, data emiterii ordonanței, prin care a fost pornită urmărirea penală și a fost recunoscut Chiose Serghei în calitate de bănuie, indiferent dacă organul de urmărire penală a respectat sau nu obligația de a-i aduce la cunoștința bănuieului această ordonanță și informația despre drepturile procedurale, obligație inserată la art.63 alin.(1¹) Cod de procedură penală.

În cadrul urmăririi penale, la 14.08.2014 ofițerul de urmărire penală a emis ordonanța de recunoaștere a lui Chiose Serghei în calitate de bănuie în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.d) Cod penal (f.d.35 vol. I), iar ulterior, prin ordonanța din 10.11.2014, el a fost pus sub învinuire (f.d.195, vol. I), în afara termenului de trei luni, contrar prevederilor art.63 alin.(2) pct.3), alin.(3) Cod de procedură penală, care stipulează că *organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuie persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de trei luni... (3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin.(2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuieul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire*, or, calitatea de bănuie a lui Chiose Serghei se impunea a fi calculată din momentul pornirii urmăririi penale și anume din **28.07.2014** și a expirat

la **28.10.2014**, dată la care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să-l scoată pe ultimul de sub urmărire penală.

După cum este perceput de jurisprudența CEDO, dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă nu este unul absolut. Însă, după cum a menționat și Curtea Constituțională în Hotărârea nr.26 din 23.11.2010 (pct.6), cadrul legal național instituie excepții de la acest drept doar la art.287 Cod de procedură penală, potrivit căruia *reluarea urmăririi penale se admite numai dacă „fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată”*.

Faptul că organul de urmărire penală a acționat contrar normelor de procedură penală și procurorul nu a adoptat o ordonanță de scoatere a lui Chiose Serghei de sub urmărire penală la 28.10.2014, prin sine nu omite dreptul acestuia de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, adică nu exclude existența circumstanțelor care exclud tragerea repetată a acestuia la răspundere penală pentru perioada de după 28.10.2014 până în prezent.

Pe cale de consecință, legea (art.63 alin.(3) raportat la art.284 alin.(1) Cod de procedură penală) stabilește reabilitarea și finalizarea oricăror acțiuni de urmărire penală în privința lui Chiose Serghei la expirarea termenului de 3 luni de menținere în calitate de bănuit, adică începând cu data de 28.10.2014, iar la momentul judecării cauzei legea stabilește necesitatea încetării procesului penal.

Actele de urmărire penală îndeplinite de organul de urmărire penală (procuror) în perioada de după 28.10.2014 sunt lovite de nulitate nu atât în temeiul prevederilor art.251 Cod de procedură penală, cât în temeiul faptului că sunt contrare principiului de drept aplicat în jurisprudența națională și internațională – dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori.

Instanța de apel nu a reținut argumentul inculpatului cu privire la încălcarea pe parcursul urmăririi penale a dreptului său la apărare, în virtutea faptului că a fost asistat de un avocat lipsit de împuterniciri, or, prevederile art.1 alin.(1), 12 alin.(1),(2), 14 alin.(1) lit.a), alin.(2),(3), 22 alin.(1),(3), 24 alin.(1), 27, 28 din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002 statutul de avocat se atestă prin licență, iar hotărârea Consiliului Uniunii Avocaților nu indică că Caraseni Ghenadie a predat licența, sau că licența și-ar fi pierdut puterea de acțiune.

Referitor la examinarea acțiunii civile, Colegiul judiciar a considerat că, aceasta urmează a fi lăsată fără soluționare, odată ce procesul penal a fost încetat.

5. Împotriva deciziei recurs ordinar a declarat procurorul, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței instanței de fond.

În motivarea recursului indică că, instanța de apel și-a atribuit competențele Curții Constituționale, interpretând eronat calitatea de bănuit și termenul deținerii unei persoane în această calitate, deoarece persoana poate fi recunoscută în calitate

de bănuț doar prin ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț, iar alin. (2) al art. 63 Cod de procedură penală, reglementează termenele în care persoana poate avea calitatea de bănuț, care variază de la 72 ore în cazul reținerii persoanei, 10 zile în cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate până la 3 luni sau, cu acordul Procurorului General sau al adjuncțiilor săi, 6 luni în cazul emiterii unei ordonanțe.

5.1. Asupra recursului a depus referință inculpatul, care a solicitat respingerea acestuia, ca neîntemeiat.

6. Judecând recursul ordinar și verificând legalitatea hotărârii atacate în baza materialelor din dosar, Colegiul penal lărgit conchide că acesta urmează a fi respins din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, *judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l respingă, ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, în cazul în care se constată că recursul nu a fost declarat cu respectarea condițiilor legale (este tardiv sau inadmisibil) ori nu este întemeiat legal (este nefondat). Recursul este nefondat atunci când hotărârea atacată este legală, întemeiată și motivată.

Analizând textul cererii de recurs, Colegiul constată că procurorul indică ca temei de casare pct. 6) alin. (1), art. 427 Cod de procedură penală, susținând că decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu menținerea sentinței instanței de fond, dat fiind că instanța, în primul rând a ignorat prevederile legii procesual-penale la judecarea cauzei și în al doilea rând și-a atribuit competențele Curții Constituționale, interpretând eronat decizia acestei instanțe privind calitatea de bănuț și termenul deținerii unei persoane în această calitate. Totodată, recurentul susține că, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția pronunțată.

Verificând actele cauzei, raportate la decizia recurată și criticele procurorului, instanța de recurs conchide că toate alegațiile formulate de recurent sunt vădit neîntemeiate, iar soluția instanței de apel este corectă și legală, din următoarele considerente.

În primul rând, este necesar de a specifica că, invocând eroarea de drept prevăzută de pct. 6), procurorul menționează despre faptul că soluția instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază, admițând o eroare gravă de fapt, care a afectat concluzia.

În atare situație, Colegiul respinge, ca nefondate, alegațiile titularului dreptului de recurs în această parte reiterând faptul că, așa cum rezultă din textul deciziei

atacate, instanța de apel și-a motivat soluția adoptată în conformitate cu prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală. Decizia cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelurilor declarate de inculpat și avocatul său, cu casarea totală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost încetat procesul penal în privința lui Chiose Serghei, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal, din motivul existenței circumstanțelor care exclud tragerea lui la răspunderea penală.

În al doilea rând, Colegiul consideră relevant de a se expune, prin aducerea unor argumente subsidiare celor formulate de instanța de apel, privitor la corectitudinea soluției de încetare a procesului penal adoptată în această cauză.

Respectiv, din actele dosarului, se constată că, la data de 28.07.2014, de către ofițerul de urmărire penală al IP Taraclia, Mitroșenco A., a fost emisă ordonanța de pornire a urmăririi penale în privința lui Chiose Serghei conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal (f.d. 1, vol. I)

Ulterior, prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al IP Taraclia, Mitroșenco A., din 14.10.2014, Chiose Serghei a fost recunoscut în calitate de bănuțit, pe faptul *transmiterii ilegale a dreptului de proprietate asupra cotei-părți valorice, bunul imobil „Baia”, amplasată pe teritoriul taberei „Ceaica” or. Taraclia, în baza documentelor falsificate de către Chiose Serghei Ivan* (f.d. 35, vol. I), iar prin ordonanța procurorului din procuratura r-lui Taraclia, Vornicov V., din 10.11.2014, Chiose Serghei a fost pus sub învinuire (f.d.206, vol. I).

În speță, procurorul consideră că instanța de apel eronat a statuat asupra faptului că Chiose Serghei a fost recunoscut în calitate de bănuțit, peste termenul legal prevăzut de legea procesual-penală, interpretând în acest sens greșit și Hotărârea Curții Constituționale prin care s-a comentat art. 63 Cod de procedură penală, însă, Colegiul penal lărgit nu poate accepta poziția procurorului vizavi de chestiunile nominalizate apreciindu-le vădit neîntemeiate, întrucât din actele cauzei rezultă contrariu.

Și anume, este stabilit cu certitudine că, în partea dispozitivă a ordonanței emise la 28.07.2014, ofițerul de urmărire penală al IP Taraclia, Mitroșenco A., a dispus: *„Pornirea urmăririi penale pe faptul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșit de către Chiose Serghei, conform elementelor infracțiunii prevăzute la art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal”, astfel din start fiind exclusă apariția cărorva suspiciuni față de alte persoane, motiv pentru care, corect a statuat instanța de apel că: „ ... termenul de atribuire către Chiose Serghei a statutului de bănuțit urmează a fi calculat de la 28.07.2014, adică data emiterii ordonanței prin care a fost pornită urmărirea penală în privința lui Chiose Serghei”.*

Prin urmare, ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit în sensul dispoziției art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală, este considerată acea ordonanță în care organul de urmărire penală pentru prima dată de la pornirea urmăririi penale expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de o persoană concretă, în speță această persoană fiind Chiose Serghei, însoțită de calificarea juridico-penală a faptei. Astfel, organul de urmărire penală oficializează suspiciunile existente privind săvârșirea unei infracțiuni concrete de către o persoană determinată deja, iar în continuare toate acțiunile organului sunt îndreptate spre acumularea de probe întru confirmarea vinovăției acesteia.

În altă ordine de idei, recunoașterea calității de bănuit se aplică în interesul persoanei, pentru apărarea sa, persoana dobândind astfel drepturi suplimentare, reglementate de art.64 Cod de procedură penală (să știe de ce este bănuit, să fie audiat în prezența apărătorului, să ceară recuzarea persoanei care efectuează urmărirea penală ș.a.)”.

Totodată, urmează a se consemna și despre statuările din jurisprudența constantă a Curții Europene, potrivit căreia în materie penală noțiunea de acuzație are un sens autonom, aceasta fiind interpretată ca o notificare oficială care emană de la autoritatea competentă a unui reproș de a fi comis o infracțiune. Aici, este relevant de a nota că, notificarea nu trebuie să aibă o anumită formă, având acest caracter orice act implicit, care emană de la autoritatea de stat și care produce efecte importante asupra situației persoanei, conținând o acuzație penală implicită.

Față de cele ce preced, se impune constatarea că, reieșind din legea procesual-penală națională coroborată cu jurisprudența Curții Europene, statutul de bănuit al unei persoane nu este atribuit acesteia nemijlocit doar prin ordonanța de recunoaștere în această calitate, după cum pretinde procurorul, ci poate îmbrăca și alte forme, acest caracter avându-l orice act implicit, care întrunește condițiile enumerate de legiuitor și conține o acuzație penală directă în privința unei persoane. Așadar, pornirea urmăririi penale în privința unei persoane concrete prezintă particularități aparte, despre acest fapt fiind menționat corect și de către instanța de apel.

Subsidiar, Colegiul penal lărgit ține să evidențieze că, în decizia Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr.123g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a art. 274 alin.(7) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (începerea urmăririi penale) nr. 12 din 07.02.2017(Monitorul Oficial nr.85-91/38 din 24.03.2017) s-a indicat expres că toate acțiunile procesuale care se desfășoară la etapa premergătoare urmăririi penale au un caracter, *sui generis*, concentrat asupra scopului de a stabili și confirma existența bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și este circumscrisă termenului de 30 de zile de la momentul sesizării sau autosesizării organului de urmărire penală sau a procurorului.

În același context, Curtea a mai notat că, pornind de la natura scopului acțiunilor la etapa premergătoare urmăririi penale, acestea se rezumă la **constatarea faptei infracționale (in rem)**, însă nu și la formularea unei învinuiri **în privința persoanei (in personam)**. Această regulă se aplică și la etapa pornirii urmăririi penale. Așadar, în ordonanța de începere a urmăririi penale se menționează doar fapta care a condiționat emiterea acesteia (in rem), or, în cazul existenței unei bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană concretă, organul de urmărire penală în asemenea situație trebuie să-i acorde toate garanțiile caracteristice unei acuzații în materie penală.

La acest capitol, Colegiul penal lărgit reține că potrivit art. 7 alin. (6) Cod de procedură penală, hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Respectiv, în sensul art.63 alin. (1) Cod de procedură penală, bănuیت este persoana față de care există anumite suspiciuni sau probe privind săvârșirea infracțiunii, dar nu există suficiente probe pentru a înainta învinuirea și a o recunoaște în calitate de învinuit. Aceeași normă procesuală prevede trei acte procedurale prin care persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuیت: procesul-verbal de reținere; ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuیت.

Pentru a conferi previzibilitate și claritate normei restrictive enunțate supra, Codul de procedură penală, la alin.(2) din art.63, reglementează termenul în care persoana poate avea calitatea de bănuیت. Aceste termene variază de la 72 ore în cazul reținerii persoanei, 10 zile în cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate până la 3 luni sau, cu acordul Procurorului General sau al adjuncților săi, 6 luni în cazul emiterii unei ordonanțe.

În același scop, legea procesuală la alin.(3) din art.63, reglementează acțiunile pe care trebuie să le întreprindă în mod obligatoriu organul de urmărire penală, or, la momentul expirării termenului reținerii organul de urmărire penală trebuie să elibereze bănuitul ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. Potrivit alin. (5) art. 63 Cod de procedură penală *„calitatea de bănuیت încetează din momentul eliberării reținutului, revocării măsurii preventive aplicate în privința lui ori, după caz, anulării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuیت și scoaterii lui de sub urmărire, sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire”*. Punerea persoanei sub învinuire permite organelor de urmărire penală, pe de o parte, să efectueze acțiunile necesare urmăririi penale, iar pe de altă parte, să facă previzibilă situația persoanei fără a leza drepturile

fundamentale ale acesteia. Procedura scoaterii bănuțului de sub urmărire penală este reglementată de art.284 Cod de procedură penală.

Prin Legea nr.264-XVI din 28.07.2006, art.63 Cod de procedură penală a fost completat cu un nou alineat, prin care s-a reglementat procedura de scoatere a persoanei de sub urmărire penală în cazul expirării termenelor reglementate de alin.(2) art.63 Cod de procedură penală, prin încetarea acestei calități de drept. Aplicarea ulterioară a acestei norme a dus la lezarea drepturilor constituționale ale persoanelor, în special, prin refuzul organelor de urmărire penală și al instanțelor de judecată de a emite un act privind încetarea de drept a urmăririi penale și a calității de bănuț.

În acest context, Colegiul conchide că, calitatea de bănuț în privința lui Chiose Serghei i-a fost atribuită acestuia din momentul pornirii urmăririi penale, adică din 28.07.2014 și a expirat de drept la 28.10.2014, dată la care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să-i înainteze învinuirea lui Chiose Serghei sau să-l scoată de sub urmărirea penală.

În speță, înaintarea învinuirii de către procuror a fost efectuată cu depășirea termenului legal, or calitatea de bănuț în privința lui Chiose Serghei expirase de drept la data de 28.10.2014, iar prin faptul că acesta a fost recunoscut în calitate de bănuț doar la 14.10.2014, apoi la 10.11.2014, i-a fost înaintată învinuirea, organul de urmărire penală a admis o ingerință în garanțiile prevăzute de art. 22 Cod de procedură penală.

Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de finalizare în privința acesteia a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată, la expirarea termenului de 3 luni de menținere în această calitate.

În acest sens este relevantă hotărârea Curții Constituționale prin care s-a dat interpretarea principiului constituțional *non bis in idem*. Respectiv, potrivit pct. 6 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală (Monitorul Oficial 235-240/27, 03.12.2010), principiul constituțional de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a urmări de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă.

Având în vedere că, în orice societate democratică protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului, în exercitarea acesteia statul a instituit norme procesual-penale, concentrate în Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care au drept scop, pe de o parte, să protejeze persoana, societatea și statul de infracțiuni, astfel încât persoana care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale, și, pe de altă parte, să protejeze persoana și societatea de actele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere, comise în activitatea de cercetare a

infrațiunilor presupuse sau săvârșite, pentru ca nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

Raportând cele expuse la cauza deferită judecății, Colegiul reține că calitatea de bănuit în privința lui Chiose Serghei, odată ce a încetat de drept, ca urmare a expirării termenelor prescrise de alin. (2) art. 63 Cod de procedură penală, i-a creat persoanei convingerea fermă că nu mai este bănuită și urmărită penal, adică o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa.

Reluarea urmăririi penale contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2) și art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, precum și celor din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție, urmează a fi considerată ca o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței prevăzute în art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală. Nulitatea reluării urmăririi penale, în cazul dat, poate fi invocată la orice etapă a procesului penal de către părți și se ia în considerație de instanță, inclusiv și din oficiu.

Într-o astfel de interpretare, se conchide că ordonanța procurorului din 14.10.2014 prin care Chiose Serghei a fost recunoscut în calitate de bănuit, este lovită de nulitate absolută, iar actele și acțiunile organului de urmărire penală efectuate după expirarea termenului legal de ținere a persoanei în calitate de bănuit, sunt nule.

Reieșind din cele menționate, Colegiul penal lărgit, ca instanță de control judiciar, susține raționamentele punctate de instanța de apel privitor la necesitatea încetării procesului penal în privința lui Chiose Serghei și își însușește integral argumentele de fapt și de drept expuse în decizie, stabilind criticele procurorului în acest sens drept nefondate.

Instanța de recurs, în deplin acord cu instanța de apel, constată că ordonanța procurorului din 14.10.2014 contravine legii procesual-penale și interpretărilor Curții Constituționale date în hotărârile sale, care reieșind din stipulările art. 7 alin. (6) Cod de procedură penală, după cum s-a menționat, sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală și pentru instanțele de judecată.

În această ordine de idei, Colegiul penal lărgit reiterează că printre garanțiile unui proces echitabil, reglementat de art. 6 din Convenția Europeană, se enumeră și faptul că carențele autorităților nu pot fi imputabile părților și nu trebuie să-i pună într-o situație defavorabilă, ceea ce a fost realizat în speță de către instanța de apel, prin dispunerea încetării procesului penal în privința lui Chiose Serghei, astfel fiind respectate drepturile inculpatului garantate atât de Codul de procedură penală, cât și de Constituția Republicii Moldova, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, motiv pentru care instanța de recurs conchide că, în prezenta cauză, nu se constată admiterea erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, la etapa judecării apelurilor, după cum pledează procurorul.

Colegiul penal lărgit conchide că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art.414-419 Cod de procedură penală și a pronunțat o hotărâre legală și întemeiată, astfel că nu există temei pentru admiterea recursului ordinar în sensul declarat de procuror.

8. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procurorul, șef-interimar al Procuraturii de Circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 19 februarie 2017, pe cauza penală în privința lui Chiose Serghei, cu menținerea hotărârii atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 10 octombrie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Ion Guzun